

6. DOKUMENTUM

AZ ETIÓP KORMÁNY VÁLASZA AZ ÖTÖS BIZOTTSÁG JAVASLATAIRA ÉS BEJELENTÉSEIRE

Genf, 1935. szeptember 23.

*Forrás: Documents relating to the Dispute between Ethiopia and Italy,
London, 1935. pp. 10—12.⁴⁴*

*

M. de Madariaga Öexcellenciája,
az Ötös Bizottság elnöke részére.

Uram,

I. Az Etióp Kormány⁴⁵ a legnagyobb figyelemmel kísérte a javaslatokat, amelyeket az Ötös Bizottság részéről Ön előterjesztett, valamint azokat a közleményeket, amelyeket Franciaország és az Egyesült Királyság képviselőinek kérésére a bizottság továbbított tárgyalási alapul Etiópia részére.

Az Etióp Kormány kinyilvánítja óhaját, hogy haladéktalanul kezdődjenek tárgyalások a javaslatok és bejelentések alapján.

Jelen körülmények között, midőn az Etióp Birodalom sorsa forog kockán, az Etióp Kormány úgy véli, őszintén és nyíltan kell állást foglalnia az Ötös Bizottság által bejelentett javaslatok és bejelentések ügyében. Lényeges, hogy ne legyen kétség az alapvető elvek tekintetében, amelyek meghatározzák a tárgyalásokat és az elérhető megoldást, sem a tárgyalások alatt, sem azt követően.

II. Az Etióp Kormány a legnagyobb meglepéssel szemléli azon alapelveket, amelyek az Ötös Bizottságot vezérelték — vagyis azon alapelveket, amelyekre az Etióp Kormány folyamatosan felhívta a figyelmet, és amelyeknek teljes mértékben aláveti magát — nevezetesen: —

- (1) A Szövetség minden tagja függetlenségének, területi integritásának és biztonságának elismerése;

---

⁴⁴ Francia nyelvű szövege megtalálható: *Société des Nations, Journal Officiel*, 1935. pp. 1625—1627.

⁴⁵ Etiópiában 1907-től, még II. Menelik vezette be a miniszteriális rendszert. A miniszterek azonban a hagyományos császári struktúrában csak névleges szerephez juthattak. Ez nem változott akkor sem, amikor Haile Szelasszié 1931-ben kihirdette Etiópia első alkotmányát. Így pl. a külügyek teljes mértékben a császár döntési jogkörébe tartoztak. Perham, Margery: *The Government of Ethiopia*. London, 1948. pp. 407—416. (Az 1931-es alkotmány szövege.)

(2) A Szövetség tagjai közti jószomszédi viszony biztosítása.

III. Az Etióp Kormány megismétli nyilatkozatát, amelyet a Tanács és a Közgyűlés jelenlegi ülészekán már megtett, hogy határozott szándéka teljesíteni mindazon kötelezettségeket, amelyeket 1923-ban vállalt, amikor Etiópia csatlakozott a Népszövetséghez, különös tekintettel a rabszolgaságra és a fegyverkereskedelemre. Ezzel kapcsolatban szabad legyen felhívni a figyelmet arra, hogy a fegyverkereskedelem volt a témája az 1930-as Párizsi Konvenciónak, amelyet az Egyesült Királyság, Etiópia, Franciaország és Olaszország kötött annak érdekében, hogy biztosítsa Etiópiában az 1925-ös Genfi Konvenció teljesítését.⁴⁶

IV. Az Etióp Kormány megerősíti a Tanács és a Közgyűlés 1935. szeptemberében tett nyilatkozatait, tekintettel felhívásaikra a Szövetséggel való önzetlen együttműködésre és támogatásra. Az Ötös Bizottság javaslatai ezért úgy tekinthetők, mint kedvező válasz a felhívásra. A Bizottság által felvázolt tervnek köszönhetően az Etióp Kormány álláspontja az, hogy ez megfelelő alap lehet a támogatás és együttműködés természetének, tárgyának és működésének megvitatásához.

Az Ötös Bizottság által lefektetett alapelvekről meg kell jegyezni, hogy azok megfelelnek a szövetségi együttműködés és támogatás egész rendszerének.

Az Etióp Kormány különösen egyetért a bizottsággal abban, hogy: —

---

⁴⁶ Etiópiát 1923-ban azzal a feltétellel vették fel a Népszövetségbe, hogy nemzetközi felügyelet mellett fokozatosan felszámolja a rabszolgakereskedelmet és a rabszolgatartást. Ez még abban az évben kezdetét is vette egy császári dekrétummal, de a rabszolgaság intézménye oly mélyen gyökerezett az etióp társadalomban, hogy hosszú évtizedekig tartott a megszüntetése. Az utolsó törvényt 1942-ben hozták. Az 1925-ös Genfi Konvenció, majd az 1930-as Párizsi Egyezmény, amelyeket Etiópia, valamint a szomszédos három nagyhatalom kötöttek, nagy jelentőséggel bírtak Etiópia számára. 1925-ig ugyanis Etiópiát a nemzetközi fegyverkereskedelem tekintetében a gyarmatokkal egyenrangúan kezelték, vagyis óvakodtak Etiópiának fegyvereket eladni, nehogy a független állam akarva-akaratlan továbbadja ezeket valamelyik gyarmati függetlenségi mozgalomnak. Miután Etiópia a Népszövetség tagja lett, ez a helyzet tarthatatlanná vált. 1925-ben, majd 1930-ban (utóbb kevesebb szigorítással) arról született döntés, hogy Etiópiának önvédelmi célokra joga van fegyvereket vásárolni, és ezek importját a környező gyarmatok területén keresztül is megvalósíthatja (itt nyilvánvalóan a Dzszibuti—Addisz Ababa vasútvonallról van szó elsősorban). Azonban a Párizsi Egyezmény kimondta, hogy a szomszédos állam, ha gyarmatának területét nem tartja biztonságosnak (mert pl. zavargásoktól lehet tartani), megtagadhatja a tranzitszállítási engedélyt. Éppen ezt használták fel a franciák Etiópia ellen 1935-ben. A rabszolgaságról ld. Sandford, Christine: *i. m.*, pp. 54—62 és Peirhan, Margery: *i. m.*, pp. 217—236. A fegyverkereskedelmi egyezményekről: Marcus, Harold G.: *Haile Sellassie*, pp. 71—72 és 102—103.

- (1) A jelen körülmények között a Szövetség együttműködése és támogatása megfelel annak az elvárásnak, hogy a Szövetség köteles méltányolni Etiópia szabad akaratát teljes szuverenitásának gyakorlása érdekében;
- (2) A Szövetség együttműködése és támogatása önzetlenül arra irányul, hogy Etiópiát képessé tegye a szükséges feladat elvégzésére, nem csupán azért, hogy javítsa az etióp nép körülményeit és fejlessze az ország természetes erőforrásait, hanem azért is, hogy a Birodalom képes legyen szomszédaival összhangban élni;
- (3) Következésképpen a Szövetség együttműködésének és támogatásának kollektívnek és nemzetközinek kell lennie, mivel e jelleg a Szövetség Etiópiának nyújtandó együttműködésének és támogatásának lényegéből fakad.⁴⁷

V. Az Etióp Kormány figyelembe veszi az Ötös Bizottság által képviselt alapvető elvet, mely szerint a Szövetség minden tagja köteles tiszteletben tartani a többi tag függetlenségét, következésképp a Szövetség által felvázolt bármely támogatási és együttműködési terv csak a támogatandó állam kérésére állítható fel, és nem valósítható meg mindaddig, míg ez az állam szabadon meg nem vitatta és Kormánya jóvá nem hagyta.

Az Etióp Kormány kijelenti, hogy ebben tökéletesen egyetért az Ötös Bizottsággal.

VI. Az Etióp Kormány a legnagyobb megelégedéssel veszi tudomásul a módot, ahogyan az Ötös Bizottság az alapelveket alkalmazta, tekintettel a Szövetség támogatásának és együttműködésének természetére, tárgyaira és működésére. Az Etióp Kormány különösen fontosnak tartja a terv azon részét, amely elismeri Etiópia Császáranak azon jogát, hogy elutasítson minden olyan tanácsadót, aki nem bírná teljes bizalmát.

VII. Az Etióp Kormány egyetért az Ötös Bizottsággal abban, hogy a Szövetség kollektív, nemzetközi támogató tevékenységének hosszú időtartamot kell igénybe vennie; éppen ezért tanácsos lehetőséget hagyni a terv felülvizsgálatára az öt év leteltekor. A tervet ugyanolyan feltételek, viszonyok és procedúra mellett kell felülvizsgálni, mint ahogy azt felvázolták — ezt a Szövetség Tanács Etiópia kérésére mondja ki — és az Etióp Kormány hozzájárulása szükséges minden akció gyakorlati megvalósításához.

VIII. A tárgyalások folyamán, melyeket minél hamarabb meg kell kezdeni, az Etióp Kormány az eszmecsere előrehaladtával be fog jelenteni

---

⁴⁷ A dokumentumnak ez a része nyilvánvalóan azt érzékelteti, hogy bár Etiópia támogatja az Ötös Bizottság előterjesztését, ugyanakkor elzárkózik egy olyan megoldástól, amelyben a felügyeleti jogokat egyetlen ország (nyilvánvalóan Olaszország) kapná.

minden olyan változást, kiegészítést és törlést, amelyet a Tanács kíván az Ötös Bizottság ajánlásainak megvalósulása érdekében, megfelelően a Szövetség kollektív nemzetközi támogatása és együttműködése természetének, tárgyainak és működésének.

IX. Az Etióp Kormány tudomásul vette Franciaország és az Egyesült Királyság képviselőinek az Ötös Bizottság által tett kijelentését az olasz—etióp konfliktus rendezése érdekében, megkönnyítve az Olaszország és Etiópia közti területi kiigazítást azzal, hogy amennyiben szükséges, bizonyos áldozatokat hoznak Etiópia javára a szomaliparti területen. Az Etióp Kormány elégedett ezzel az előterjesztéssel, amelyet, nem lévén abban a helyzetben, nem a Szövetség, hanem közvetlenül Franciaország és az Egyesült Királyság terjesztett be azzal a kizárólagos céllal, hogy az olasz—etióp konfliktus békés elrendezést nyerjen. Az Etióp Kormány megismétli nyilatkozatát, hogy kész kölcsönösségi alapon területcseréről tárgyalni, az összes érintett fél számára kedvező feltételek mellett.

X. Az Etióp Kormány tudomásul vette Franciaország és az Egyesült Királyság Kormányainak szándékát, hogy tekintettel Olaszországgal fennálló kapcsolataikra, elismerik Olaszország különleges érdekeit Etiópia gazdasági fejlődésében, anélkül azonban, hogy ez megzavarná a fennálló rendet a külföldiekkel szembeni eljárásra és a külkereskedelemre vonatkozóan. Ugyanakkor, mivel e szándék csupán Franciaország, Olaszország és az Egyesült Királyság kapcsolataira vonatkozik, az Etióp Kormány a maga részéről kénytelen kijelenteni, hogy mindennek a létező nemzetközi szerződések szellemében kell történnie minden olyan hatalom részéről, amely kedvezményre tart igényt. Ily módon az Etióp Kormány bármilyen egyezményt kész megkötni Olaszországgal, amely egyezmények lelkiismeretesen elismerik mindazon jogokat, amelyek a fennálló szerződések szerint megilletnek minden hatalom állampolgárát és védett személyeit.

XI. Az Etióp Kormány nyíltan és őszintén foglalt állást a javaslatokról és a közleményekről. Kijelenti, hogy annak szelleme megfelelő a tárgyalások azonnali megkezdésére, azzal a szilárd elhatározással, hogy az eredmény végül minden jogos igény szempontjából méltányos legyen.

P. Teclé-Hawariaté⁴⁸

Fordította: Szélinger Balázs

---

⁴⁸ Takla Hawariat (fentebb francia írásmóddal) Etiópia utolsó népszövetségi küldötte volt. Egyike a legműveltebb etiópoknak ebben a korban (elvégezte a szentpétervári katonai akadémiát), s mint ilyen, oroszlanrészét vállalt az 1931-es alkotmány kidolgozásában.